

GROTE DENKERS

over

GROTE DINGEN

365 keer inspiratie

Samengesteld door

Hans Alderliesten

Meinema

www.uitgeverijmeinema.nl

Ontwerp omslag: Shortlife

Opmaak binnenwerk: Mulder van Meurs

ISBN paperback 978 90 211 4500 6

NUR 730

© 2018 Uitgeverij Meinema, Utrecht

Alle rechten voorbehouden.

Aandacht

Met mij gaat het goed, met ons gaat het slecht. Dat lijkt een samenvatting van ons nationale humeur. Wie stapt er nog op zijn nieuwe burens af? Wie zegt zomaar 'goedemorgen' tegen een onbekende? Jong en oud lijken alleen nog maar aandacht te hebben voor schermpjes, appjes en *likes*. Wat is aandacht, op de keper beschouwd? En waarom is een aandachtig leven zo belangrijk?

I.

Elke keer dat men werkelijk aandacht schenkt, breekt men een stukje kwaad af in zichzelf.

Simone Weil

2.

In de stilte ligt een wonderlijke kracht van opheldering van zuivering van aandacht voor het wezenlijke.

Dietrich Bonhoeffer

3.

We zijn het aan onszelf verplicht om goed te leven, niet om goede boeken te schrijven, en het gaat er niet om veldslagen te winnen en gewesten te veroveren, maar om kalmte en rust te vinden bij de dingen die wij doen. Een zinvol leven leiden is een meesterwerk waarop je trots kunt zijn.

Michel de Montaigne

4.

De vrede van het lichaam is het geordende samengaan van zijn delen, de vrede van de niet-redelijke ziel is de geordende rust van haar strevingen, de vrede van de redelijke ziel de geordende overeenstemming van haar kennen en haar doen. De vrede tussen het lichaam en de ziel is het geordende leven en welbevinden van het levende wezen, de vrede tussen de sterfelijke mens en God is de in het geloof geordende gehoorzaamheid

onder de eeuwige wet, de vrede tussen de mensen is hun geordende eendracht. De vrede van een huis is de geordende eendracht waarin degenen die er samenwonen bevelen geven en gehoorzaam zijn, de vrede van een stad is de geordende eendracht waarin haar burgers bevelen geven en gehoorzaam zijn, de vrede van de hemelse stad is de volmaakte geordende en eendrachtige samenhangigheid waarin haar burgers God genieten en elkander in God. De vrede van alle dingen is de rust van de orde. En de orde is die rangschikking van gelijke en ongelijke dingen waardoor elk van hen zijn eigen plaats krijgt toebedeeld.

Augustinus van Hippo

5.

Wie bedenkt hoe weinig hij op anderen let, zal inzien hoe weinig hij zelf de aandacht van anderen trekt.

Samuel Johnson

6.

Ik vraag mij af welke de trekken zijn waaronder de tirannen weer een nieuwe gestalte zouden aannemen. Ik zie dan voor me een ontelbare massa van in alle opzichten gelijke mensen, die heel egocentrisch bezig zijn met het rusteloos najagen van de onbeduidende, burgerlijke genoegens waar zij hun hart op hebben gezet. Ieder op zichzelf genomen vormt een eigen wereldje waarbuiten het lot der anderen zich voltrekt: zijn gezin

en zijn kennissen betekenen voor hem de mensheid, want ofschoon hij zich beweegt tussen zijn medemensen, hij neemt ze nauwelijks waar; hij is met hen in voortdurende aanraking zonder dat zij hoegenaamd iets voor hem betekenen. Zijn bestaan wordt begrensd door eigen persoon en belangen.

Alexis de Tocqueville

7.

Toen een jongeman eens pochte: 'Ik ben wijs, want ik ben met veel wijzen omgegaan', zei Epictetus: 'Ik ben met veel rijke mensen omgegaan, maar rijk ben ik niet'.

Epictetus

8.

Eenvoud is het ervaren van de werkelijkheid – niet in haar relatie tot onszelf maar in geheel haar heilige onafhankelijkheid. Eenvoud is zien, oordelen en handelen vanuit het punt waar we in onszelf rusten. Hoeveel valt er dan niet weg! En hoe valt al het andere niet op zijn plaats!

Dag Hammerskjöld

9.

Ik wens te worden begrepen en erkend, zelfs als dit betekent dat ik niet populair en geliefd ben.

Isaiah Berlin

10.

De dwerg wordt niet groter door op een berg te staan.

Seneca

11.

Hoe vaak offeren we een mogelijk geluk niet op aan de ongeduldige verwezenlijking van wat onmiddellijk voldoening geeft.

Marcel Proust

12.

De ene mens die iemand een dienst heeft bewezen, rekt er vanzelfsprekend op dat hem een wederdienst wordt bewezen. Een tweede vindt dat niet vanzelfsprekend, maar is er in zijn hart toch van overtuigd dat de ander bij hem in het krijt staat en blijft steeds denken aan wat hij zelf heeft gedaan. Een derde echter staat in zekere zin zelfs niet stil bij wat hij heeft gedaan, maar is als de wijnstok die een tros druiven heeft voortgebracht en die na haar eigen vrucht te hebben gedragen geen beloning verwacht. Een mens die een goede handeling heeft verricht, schreeuwt dat niet van de daken maar gaat door met het volgende dat hem te doen staat, evenals de wijnstok weer druiven voortbrengt in het nieuwe seizoen.

Marcus Aurelius

Denken

‘Denk eerst eens na!’ Dat zei moeder tegen je als je als kind ondoordacht handelde. Denken is een persoonlijke aangelegenheid waarmee je je door de wereld en de tijd kunt verplaatsen. Denken gaat niet vanzelf, daar heb je tijd en ruimte voor nodig. En, hoe paradoxaal, wie in denken investeert, ziet zijn wereld niet kleiner maar groter worden!

13.

Ik kan mij wel een mens zonder handen, voeten of hoofd voorstellen, want de ervaring leert ons dat het hoofd noodzakelijker is dan de voeten. Maar ik kan mij geen mens zonder denken voorstellen. Die zou een steen of een beest zijn.

Blaise Pascal

14.

De enige bescherming tegen de wereld is een grondige kennis ervan.

John Locke

15.

Begrijpen waarom dingen zo moeten zijn als ze moeten zijn, betekent niet dat wij willen dat ze zo zijn. Kennis bevrijdt niet doordat ze meer mogelijkheden voor ons opent waaruit we kunnen kiezen, maar doordat zij ons ervoor behoedt het onmogelijke na te streven en ons de frustratie bespaart.

Isaiah Berlin

16.

Alle werkelijk wijze gedachten zijn al duizenden keren gedacht, maar om ze werkelijk onze gedachten te maken, moeten we er nog een keer eerlijk over nadenken, tot dat ze wortelen in onze persoonlijke ervaring.

Johann Wolfgang von Goethe

17.

De gehele hoofdsom van onze wijsheid bestaat uit twee delen: de kennis van God en de kennis van ons zelf. Omdat deze beide onder elkaar met vele banden verbonden zijn, is het niet gemakkelijk te onderscheiden welke van deze beide de eerste is.

Johannes Calvijn

18.

Denken zonder ervaring is leeg, maar ervaring zonder denken is blind.

Immanuel Kant

19.

Denkend riet. Niet in de ruimte moet ik mijn waardigheid zoeken maar in de ordening van mijn denken. Ik word er niet beter van wanneer ik land bezit. De kosmos omvat mij met ruimte en laat me als een stip verdwijnen: door het denken omvat ik hém.

Blaise Pascal

20.

Er moeten dikwijls zeer lange jaren voorbijgaan, voordat het oor rijp wordt voor een bepaald verhaal.

Franz Kafka

21.

Er is maar een ding sterker dan alle legers van de wereld, en dat is een idee waarvoor de tijd rijp is.

Victor Hugo

22.

Als een rommelig bureau het teken is van een rommelige geest, waar staat een leeg bureau dan voor?

Albert Einstein

23.

Het volstaat niet goede hersenen te hebben, het belangrijkste is ze goed te gebruiken.

René Descartes

24.

Ik ben zeker niet van mening dat we erg veel van de geschiedenis kunnen leren, want de geschiedenis confronteert ons voortdurend met het nieuwe. Maar er zijn wel een paar kleine dingen die we er van zouden kunnen leren. Waar ik grote bezwaren tegen heb is dat ik nergens mensen van deze generatie zie die de werkelijkheid als zodanig erkennen, en de moeite nemen er over te denken.

Hannah Arendt

25.

De essentie van kennis is om het te gebruiken, als je het hebt. En om het toe te geven als je het niet hebt.

Confucius

26.

Ervaring zonder theorie is blind, maar theorie zonder ervaring is niet meer dan een intellectueel spelletje.

Immanuel Kant